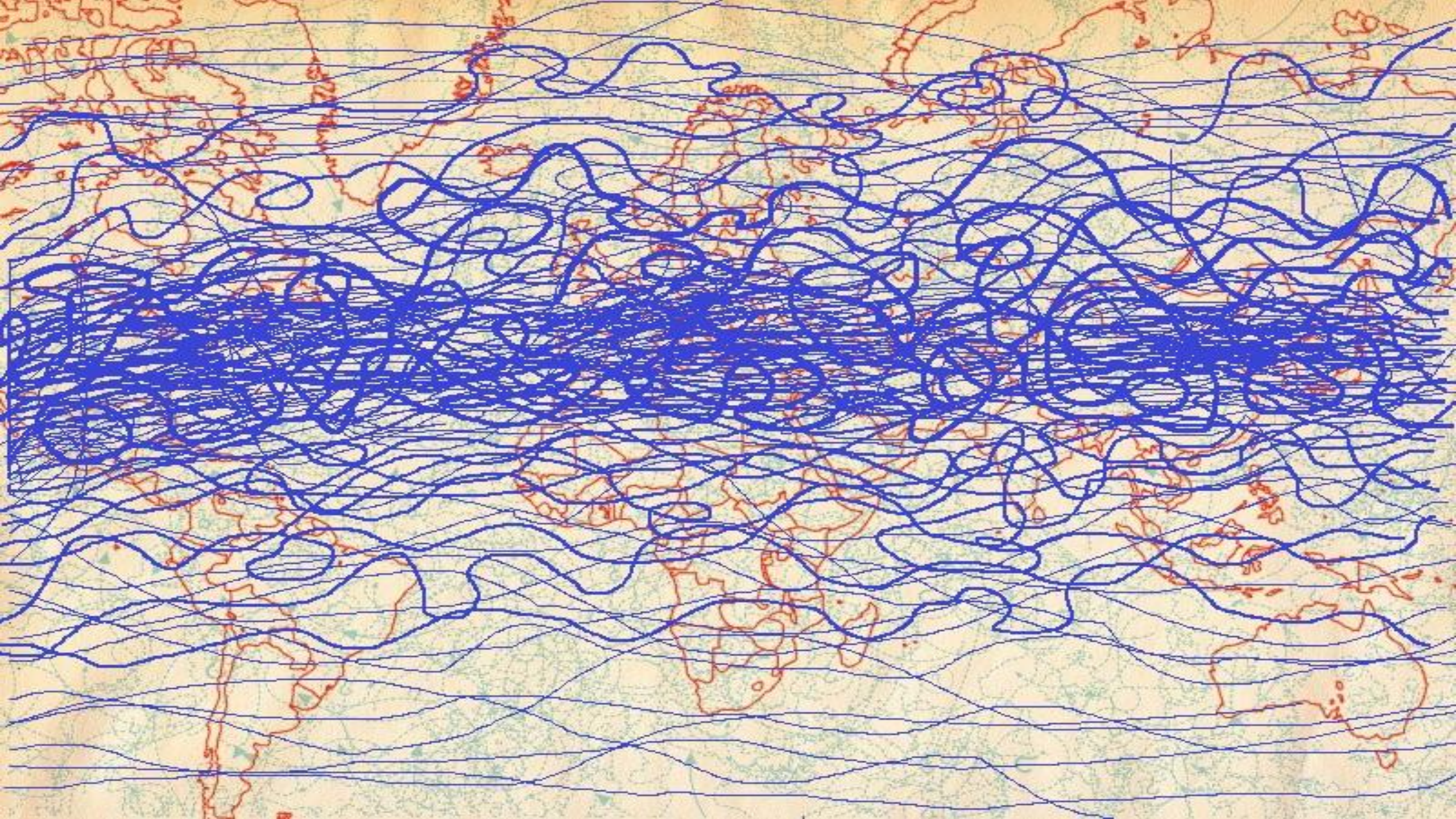

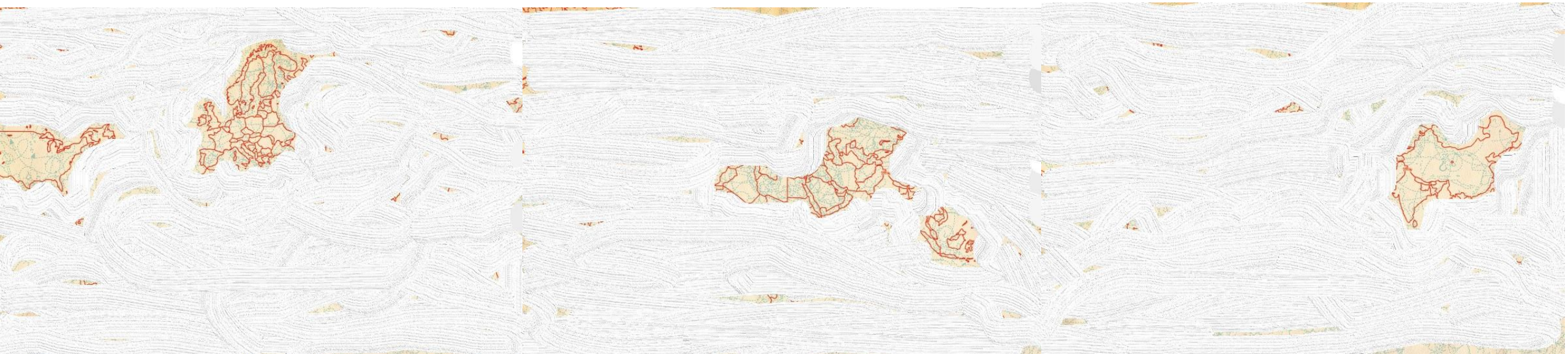

Geopolitika emocija u službi emocionalne geografije i meke moći

Geopolitika emocija i Geopolitika televizijskih serija
Dominik Mojsi, Clio, Beograd, (2009, 2014)

Dimitrije Tadić

Autor izdvaja tri najizraženije emocije današnjice a to su:
strah, poniženje i nada

Kultura straha: Evropa i SAD

Strah od Drugog, terorizma, migranata, globalizacije

Kultura poniženja: arapski, muslimanski svet

kontinuirano opadanje uticaja muslimanskog sveta, sudar slike romantizovane prošlosti i današnje nezavidne realnosti, osećaj isključenosti iz globalnog sistema

Kultura nade: Kina i Indija

Rastući ekonomski uticaj, osećaj samopouzdanja, otvorenost prema drugima kao odlika kultura koje su „sigurne u sebe“

Nijanse i „teški slučajevi”

- Skandinavija – kultura nade
- Rusija – kultura straha, poniženja i nade
- Iran – kultura straha, poniženja i nade ali uz aktivnu, otvorenu energiju mlade zemlje
- Izrael – od nade do nespokoja
- Afrika – između očajanja i nade
- Latinska Amerika – između demagogije i napretka

Mapa strahova - kako popularne TV serije oslikavaju realnost?

- Strah od haosa i povratka varvarstva – *Igra prestola*
- Strah od propasti izazvane krizom demokratije – *Kuća od karata*
- Strah od terorizma i zapitanost o prirodi pretnje i identitetu neprijatelja – *Domovina*
- Strah od prelaska u novi svetski poredak pomešan s nostalgijom za postojećim poretком osuđenim na propast – *Dauntonska opatija*
- Strah od ruske okupacije – *Okupirani*

Autor stoji na stanovištu da isključivo Sjedinjene Američke Države kapitalizuju sopstevnu kulturu straha, koristeći uznemirujuće sadržaje za isijavanje *meke moći**, propisujući relevantne sadržaje u kulturi

* *Meka moć* je suprotnost *tvrdog moći* koja podrazumeva naredbu, prisilu, pretnju, kaznu, a tipovi njenih resursa su: institucije, ideje, vrednosti, kultura, kao i predstava o tome da su politike legitimne, *Budućnost moći*, Džozef S, Naj, Arhipelag, Beograd, 2012. Džozef S. Naj smatra se tvorcem pojma.

Problemske tačke

1. Prenaglašena naklonost prema Sjedinjenim Američkim Državama i kolonijalni stavovi

- Zaslepljenost „mačističkom kulturom” Sjedinjenih Američkih Država: „...Amerika je... lasom vestern filmova slavila pobjedu čoveka nad prirodom, ali i „domorocima”, američkim Indijancima. Širom beskrajnih prostranstava, ona je hrabrom američkom čoveku, spremnom na teške poslove i borbu sa svakojakim opasnostima, otvarala najrazličitije životne prilike”
- Nekritički odnos prema značajno oslabljenoj američkoj *mekoj moći*, najpre usled upitnih aktivnosti njene spoljne politike, posebno tokom vlade Džordža Buša

2. Površno i neprikladno predstavljanje Rusije

- Rusija se prikazuje kao veoma negativno društvo ispunjeno stidom i koje „prirodno ne pripada Zapadu”
- „Rusija je zemlja...u kojoj je muška populacija desetkovana zloupotrebom votke i lošim zdravstvenim sistemom”
- „U Rusiji uz poniženje ide strah čijem uvećanju doprinosi njoj svojstvena, tradicionalna ksenofobija...”
- „...I, najzad, neuspeh Rusa da postanu "normalna" civilizovana zemlja zasnovana na vladavini prava”

3. Zapadna (američka) demokratija vs „orijentalni despotizam“

Rusija simboliše tipično istočni „varvarski“, vizantijski autokratski model koji joj je imanentan: „...kada je došlo do pojave nečeg nalik civilnom društvu uz blag demokratski impuls, po mišljenju većine Rusa bili su vreme poniženja. Demokratija je pre svega bila znak slabosti u očima ljudi koji su izgubili carstvo...”

I stoji kao suprotnost „civilizaciji” zasnovanoj na demokratiji

- „Žal za izgubljenim Britanskim carstvom” bila je u srži debate o Bregzitu, upravo u “najstarijoj demokratiji”
- Da li su aktivnosti američke administracije i njene američke spoljne politike u dužem periodu odraz demokratskih, humanističkih vrednosti i odgovornog ponašanja super-sile? Da li je grubo korišćenje instrumenata *tvrde moći* u Iraku npr. odraz imperijalnih težnji?

4. Potpuno odsustvo analize kanadske pozicije, iako je reč o uticajnoj državi

Kanada, američka susedna država (iako u Severnoj Americi, umnogome sličnija evropskim vrednostima i idealima) ni ne spominje se u knjigama autora, a koja po mnogo čemu, kao antipod *par excellence*, stoji nasuprot „američkim vrednostima” i idealima američke spoljne politike – konzervativne porodične vrednosti, nepostojanje zdravstvenog sistema, ustavom zagarantovano pravo nošenja čak i težeg oružija i njegova slobodna prodaja, izrazito kompetitivni kapitalistički društveni modeli i uzori, agresivna spoljna politika sa čestom upotrebom (pri)sile, i dr.

5. Potpuno odsustvo pozitivnih primera u Evropi, koja se predstavlja kao kontinent u potpunom zastoju

- Ne spominju se mnogobrojni programi i projekti, kao ni strateški dokumenti koji upravo promovišu i sprovode mnogobrojne aktivnosti usmerene ka saradnji, kulturnoj razmeni i upoznavanju drugih sredina i kulturnih sistema ali i ka jačanju evropskog uticaja putem *meke moći*
- Ne spominju se ni izuzetno uspešni i uticajni glavni programi Evropske unije za kulturu, nauku i obrazovanje: Kreativna Evropa, Horizont 2020 i Erasmus+, koji imaju za cilj razvoj interkulture saradnje* i postizanje umetničke, edukativne i naučne izvrsnosti

* Interkulturalnost označava (istorijske) međusobne kulturne uticaje i stoji nasuprot monolitnom i potencijalno nacionalističkom viđenju kulture. Videti npr. *Interkulturalna Evropa*, priredile: Ulrike Hana Majnhof i Ana Triandafilidu, Clio, Beograd, 2006.

6. Nekritički odnos prema pojmu demokratije

Po mnogim autorima, današnja ideološka dezorijentisanost Zapadnog sveta, praćena porastom populizma i vulgarzicije političkog i medijskog polja može voditi u *novi fašizam**

Autor ima statičnu, konzervativnu perspektivu, ne uviđajući problem savremenog pervertiranja značenja pojma „demokratija” i moguće opasnosti koje iz toga lako proizilaze, što mnogi autori uveliko istražuju

* Videti npr: *Normalizacija banalnosti*, Jovan Čekić, u *Nova povezivanja. Od scene do mreže*, priredili: Jovan Čekić i Miško Šuvaković, Fakultet za medije i komunikacije, Beograd, 2017.

7. „Holivudizacija“ savremene umetnosti

Problematično označavanje scenarista televizijskih serija, pripadnika američke filmske industrije, kao „velikih pisaca“ – Aron Sorkin (scenarista, producent, režiser), Metju Varner (scenarista, producent, režiser) i Džorž R. R. Martin (autor popularne naučne fantastike), koji po autoru posebno zaslužuje ovaj epitet

Dž. Martin, Aron Sorkin, Metju Verner ≠ Volter, Flober, Dostojevski, Man, Andrić, Kaningem, Erlend Lu, Mišel Uelbek

Tehnički kvalitet scenarija, snimanja, glume... ≠ umetničko delo

Mogući zaključci

- Razlozi za naglašen naklonjen stav prema Sjedinjenim Američkim Državama i njenom sposobnošću za „samoisceljenje” mogu se tražiti na liniji onoga što autori poput Džojisa Dejvidsona nazivaju *emocionalnom geografijom*. Emocionalna geografija se bavi tezama koje pokazuju na koji način su ljudske emocije povezane (na pozitivan ili negativan način) sa određenim teritorijama, ali i kako emocije na njih utiču.
- Knjige ***Geopolitika emocija i Geopolitike televizijskih serija*** kao instrumenti širenja američke *meke moći*?